

Tillægsbetænkning afgivet af Børne- og Undervisningsudvalget den 19. marts 2020

Tillægsbetænkning

over

Forslag til lov om midlertidige foranstaltninger på børne- og undervisningsområdet til forebyggelse og afhjælpning i forbindelse med covid-19

[af børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil)]

1. Indstillinger

Udvalget indstiller lovforslaget til *vedtagelse* i den affattelse, hvori det foreligger efter 2. behandling.

Alternativet, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved afgivelsen af tillægsbetænkningen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i tillægsbetænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i tillægsbetænkningen.

2. Dispensation fra Folketingets forretningsorden

Udvalget indstiller, at der dispenseres fra bestemmelsen i Folketingets forretningsorden § 8 a, stk. 2, om at der skal gå 2 dage fra offentliggørelsen af tillægsbetænkningen, til lovforslaget kommer til 3. behandling.

3. Politiske bemærkninger

Udvalget

I betænkningen er der ved en fejl optrykt en forkert tekst i udvalgets politiske bemærkninger, som ikke korrekt udtrykker udvalgets holdning. Den rigtige tekst er følgende:

Udvalget har noteret sig, at børne- og undervisningsministeren har tilkendegivet, at ministeren vil etablere en følgegruppe bestående af samtlige børne- og undervisningsordførere, der løbende kan drøfte aktuelle spørgsmål i forhold til håndteringen af covid-19 på børne- og undervisningsområdet.

I forbindelse med akutte hastesager med behov for hurtig handling, vil følgegruppen blive inddraget hurtigst muligt.

Emnerne for drøftelse i følgegruppen vil afhænge af udviklingen, men udvalget noterer sig, at børne- og undervisningsministeren hurtigst muligt vil initiere en drøftelse af

konsekvenserne for afholdelsen af prøver og eksamener, for situationen på erhvervsuddannelserne og for elever, der opsiges som følge af krisen og manglende afholdelse af svendeprøver, andre relevante problemstillinger samt have fokus på, om der er behov for løbende justeringer af indsatsen for de særligt sårbare, udsatte og/eller handicappede børn og unge, herunder de særlige problemer, der kan være for de unge, der er opstartet på den helt nye fgu-uddannelse.

Såfremt dagtilbud, SFO og klubtilbud fortsat er lukkede på grund af covid-19 efter påske, noterer udvalget sig, at regeringen har forpligtet sig til at forhandle en løsning på plads vedrørende forældrebetaling til de nævnte ordninger med Folketinget.

Udvalget er opmærksom på den vanskelige situation, som landets efterskoler og højskoler står i på grund af lukningerne som følge af covid-19. Efterskolerne og højskolerne problemer vedrører såvel den aktuelle nedlukning som risiko for mindreoptag efter sommerferien på grund af usikkerheden. Udvalget noterer sig, at regeringen har forpligtet sig til at tage initiativ til drøftelser desangående.

Under udvalgsarbejdet er der blevet rejst kritik af, at folkehøjskoleområdet og den frie folkeoplysende virksomhed, der som hjemmehørende under Kulturministeriets ressort ikke var med i det oprindelige udkast, ikke var omfattet af udkastet til lovgivning, og det forhold er der rettet op på, hvorved ministeren imødekommer en række partiers krav.

Udvalget noterer sig, at ministeren i sine svar angående muligheden for nødpassning klart har slået fast, at der ikke skelnes mellem, om forældrene har beskæftigelse i den private eller den offentlige sektor. Der findes i begge sektorer jobfunktioner, som er samfundskritiske, ligesom der findes medarbejdere, som arbejder i en virksomhed, som ikke er lukket (f.eks. en fødevarevirksomhed), som har brug for at

få passet deres børn. Disse vil være omfattet af nødpassning, såfremt de ikke kan finde anden pasning.

Endelig noterer udvalget sig, at børne- og undervisningsministeren inden udgangen af november 2020 vil fremsætte forslag om revision af loven.

Venstre, Dansk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige og Liberal Alliance

Venstres, Dansk Folkepartis, Det Konservative Folkepartis, Nye Borgerliges og Liberal Alliances medlemmer af udvalget har i betænkningen udtalt følgende:

Venstres, Dansk Folkepartis, Det Konservative Folkepartis, Nye Borgerliges og Liberal Alliances medlemmer af udvalget bemærker, at Danmark lige nu står i en alvorlig og ekstraordinær situation, der har vidtrækkende konsekvenser for alle dele af det danske samfund. Det gælder også for skoler og daginstitutioner, som er lukket ned over hele landet for at begrænse smittespredningen af covid-19.

På anbefaling fra regeringen gennemfører Folketinget nu hastelovgivning, der har til formål at afbøde de negative konsekvenser af skole- og dagtilbudslukningerne for børn og familier. Det drejer sig navnlig om at sikre elevernes undervisning og faglige udvikling så godt som muligt med fjern- og nødundervisning. Og det gælder særlig i forhold til at sikre nødpassningsmuligheder for de familier, som fortsat skal gå på arbejde i den offentlige eller private sektor, og som ikke har andre muligheder for at få passet deres børn. Partierne er grundlæggende enige i, at der er behov for at fravige de normale regler på børne- og undervisningsområdet og iværksætte midlertidige foranstaltninger, når institutionerne holdes lukket.

Partierne har efter 1. behandling af lovforslaget stillet en række spørgsmål til børne- og undervisningsministeren. Derudover giver lovforslaget anledning til en række opmærksomhedspunkter.

For det første bemærker partierne, at ministeren efterspørger meget vidtgående bemyndigelser med nærværende lovforslag. Også i en krisetid er der behov for demokrati og parlamentarisk kontrol. Derfor opfordrer vi til, at de bekendtgørelser, som ministeren får bemyndigelse til at udstede, skal godkendes af Folketinget. Konkret henstiller partierne ministeren til at nedsætte en følgegruppe af ordførere i regi af Børne- og Undervisningsudvalget, som inkluderes og ikke blot orienteres, så der sikres demokratisk legitimitet bag de valg, der skal træffes i denne krisetid.

For det andet opfatter partierne den nuværende situation med nedlukning af institutioner og samfund som en krisesituation, hvor alle må træde til. Derfor kan vi godt bakke op om, at forældrebetalingen grundet force majeure fortsat opkræves i disse uger. Forlænges den periode, er situationen dog en anden, og så er det nødvendigt, at forældrene ikke bliver opkrævet forældrebetaling for en ydelse, som de ikke modtager. Dette gælder både i dagtilbud, på efterskoler og i øvrige pasnings- og skoletilbud. Det er forældrenes penge. Familiernes økonomi er mange steder presset grundet covid-19-situationen. Nogle forældre mister deres arbejde, deres virksomhed går konkurs, eller de oplever, at de som selvstændige pludselig står uden et egentligt indtægtsgrund-

lag. Derfor er det uholdbart, at regeringen med lovforslaget fastholder, at forældre, på trods af at de ikke modtager et pasningstilbud, fortsat skal betale forældrebetaling af deres i forvejen beskattede penge. Partierne finder det problematisk, at regeringen har valgt at sætte samfundsøkonomien over forældrenes økonomi. Ministerens svar på udvalgets spørgsmål om størrelsen af tilbagebetaling har vist, at der ikke er tale om en uoverskuelig udgift for staten. Derimod udgør betalingen et væsentligt uddrag fra den enkelte familie, der samtidig risikerer at stå med en væsentlig formindsket indkomst grundet covid-19. Vi noterer os dog med tilfredshed, at ministeren som en del af udvalgsbehandlingen har imødekommet os på den vis, at regeringen vil indkalde til økonomiske forhandlinger om at stoppe forældrebetalingen, hvis vi ser ind i en situation, hvor daginstitutioner, skoler m.m. fortsat er lukket ned, når vi kommer på den anden side af påske.

For det tredje er det vigtigt, at børnenes undervisning og faglige udvikling sikres med den nødundervisning, der iværksættes som følge af forslaget. Ministeriet har vurderet, at »det må forventes, at kvaliteten af nødundervisningen ikke ville kunne fastholdes på et niveau svarende til den almindelige undervisning under normale omstændigheder.« Alt afhængigt af hvordan fjernundervisningen gennemføres og hvor lang tid det tager at genoprette den normale tilstand og dermed almindelige undervisning, frygter V, DF, KF, NB og LA, at der kan blive tale om et betydeligt fagligt efterslæb for visse elevgrupper, herunder erhvervsskoleelever, sårbare elever og elever i udskolingen, som skal indhentes, når normalt tilstanden igen indtræder. Her hæfter partierne sig også ved, at der lægges op til, at standpunktskarakter vil gøre det ud for eksamener. Partierne mener, at skriftlige prøver i henholdsvis udskolingen og gymnasiet bør gennemføres online, mens standpunktskarakterer bruges i absolut nødstilfælde som ved praktiskorienterede fag som idræt og musik, i fald normalt tilstanden ikke er indtruffet inden eksamensafholdelse.

For det fjerde udtrykker partierne en bekymring for, hvordan ministeren vil sikre, at sprogstimulering og sprogttest gennemføres i dagtilbuddene, når situationen normaliseres. Det bemærkes, at dette er af en væsentlig karakter og fortjener opmærksomhed, så vi ikke taber sårbare børn.

For det femte konstaterer partierne, at idet både daginstitutioner, skoler, ungdomsklubber, PPR (Pædagogisk Psykologisk Rådgivning) og SSP ikke betragtes som vitale funktioner og dermed holder lukket, er der mange børn (både socialt udsatte og børn med et handicap), som med ét bliver overladt til sig selv, og som ikke længere har hverdagens sædvanlige strukturer at forlade sig på. Lovforslaget afgrænser ikke, hvilke målgrupper der er udsatte. Partierne noterer sig, at loven dermed giver rum til meget forskellig fortolkning af loven i kommunerne, hvilket kan føre til store forskelle landet over, i forhold til hvilke målgrupper der får nødpassning og nødundervisning. Derfor opfordres børne- og undervisningsministeren til at få defineret de målgrupper, der bør modtage nødpassning og nødundervisning, nærmere.

For det sjette finder partierne det bekymrende, at det fremstår særdeles uklart i lovteksten, hvordan forældrebeta-

lingen og dermed indtægtsgrundlaget for private dagtilbud, fri- og privatskoler samt efterskoler sikres under denne midlertidige nedlukning. Partierne har klart opfordret ministeren til, at der sikres ordentlige rammer og klarhed, så vi ikke ender i en situation, hvor forældrene melder deres børn ud og skolerne står i en økonomisk helt uholdbar situation.

For det syvende er partierne tilfredse med, at ministeren slår fast, at der ikke skelnes mellem, om forældre er offentligt eller privat ansatte, i vurderingen af, om deres jobfunktioner er samfundskritiske, ved fastsættelse af retten til nødpasning.

For det ottende er partierne tilfredse med, at ministeren har tilkendegivet, at ministeren vil etablere en ordførerfølgegruppe bestående af samtlige partiers børne- og undervisningsordførere, der løbende skal drøfte aktuelle spørgsmål i forhold til håndteringen af covid-19 på børne- og undervisningsområdet. Partierne er parate til at bidrage konstruktivt og forventer at blive inddraget i forbindelse med akutte hastesager med behov for hurtig handling, og dette hurtigst muligt. Derudover forventer partierne at blive inddraget i alle andre sager, som i lighed er affødt af covid-19-situationen.

For det niende noterer partierne sig med tilfredshed, at ministeren har imødekommet vores ønske om, at der indsættes en revisionsbestemmelse i loven, så regeringen til november 2020 vil genfremsætte lovforslaget, således at der kan laves en lovrevision af lov om midlertidige foranstaltninger på børne- og undervisningsområdet til forebyggelse og afhjælpning i forbindelse med covid-19, såfremt det viser sig nødvendigt at revidere lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme.

For det tiende er partierne yderst tilfredse med, at ministeren ligeledes har efterkommet vores ønske om at inkludere højskolerne m.m. i lovgivningen, så de ikke står uden for en løsning.

V, DF, KF, NB og LA bakker med ovenstående bemærkninger op om lovforslaget.

Dansk Folkeparti

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget har i betænkningen udtalt følgende:

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget mener, at det er nødvendigt at tage hensyn til de forældre, der risikerer at

blive hårdt ramt økonomisk af den samfundsøkonomiske situation som følge af coronakrisen. Derfor ønsker Dansk Folkeparti, at forældre, der ikke har nødpasning, bliver kompenseret økonomisk fra den 1. april 2020, og indtil normal pasning er i orden. På samme måde ønsker Dansk Folkeparti, at der kompenseres for forældrebetaling for privat- og efterskoler fra den 1. april 2020, og indtil normal undervisning er på plads igen.

4. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 17. marts 2020 og var til 1. behandling den 17. marts 2020. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Børne- og Undervisningsudvalget. Udvalget afgav betænkning over lovforslaget den 18. marts 2020. Lovforslaget var til 2. behandling den 19. marts 2020, hvorefter det blev henvist til fornyet behandling i udvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har, efter lovforslaget blev henvist til fornyet udvalgsbehandling, behandlet lovforslaget i 1 møde.

Bilag

Efter udvalgets afgivelse af betænkning er der omdelt 2 bilag på lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har efter afgivelsen af betænkning stillet 4 spørgsmål til børne- og undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret, 2 spørgsmål til finansministeren til skriftlig besvarelse, hvoraf 1 er besvaret, og udvalget forventer svar på det sidste spørgsmål inden 3. behandling, og 1 spørgsmål til kulturministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret. Udvalgets spørgsmål 106-112 og ministrenes svar herpå er optrykt som bilag 1 til tillægsbetænkningen.

Anders Kronborg (S) fmd. Tanja Larsson (S) Jens Joel (S) Jesper Petersen (S) Julie Skovsby (S) Kasper Sand Kjær (S)

Orla Hav (S) Katrine Robsøe (RV) Anne Sophie Callesen (RV) Marianne Jelved (RV) Jacob Mark (SF)

Anna Brændemose (SF) Astrid Carøe (SF) Jakob Sølvhøj (EL) Mai Villadsen (EL) Uffe Elbæk (UFG) Anni Matthiesen (V)

Peter Juel-Jensen (V) Ellen Trane Nørby (V) Christoffer Aagaard Melson (V) Marlene Ambo-Rasmussen (V)

Stén Knuth (V) nfmd. Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) Pernille Bendixen (DF) Marie Krarup (DF)

Katarina Ammitzbøll (KF) Mai Mercado (KF) Mette Thiesen (NB) Henrik Dahl (LA)

Alternativet, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	48	Liberal Alliance (LA)	3
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	42	Alternativet (ALT)	1
Dansk Folkeparti (DF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	16	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	14	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	13	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	5
Nye Borgerlige (NB)	4		

Bilag 1

Udvalgets spørgsmål til børne- og undervisningsministeren, finansministeren og kulturministeren og disse svar herpå er optrykt som bilag til tillægsbetænkningen

Spørgsmål og svar herpå er optrykt efter ønske fra Venstre

Børne- og undervisningsministeren har besvaret spørgsmål nr. 106, 107 og 109-111.

Finansministeren har besvaret spørgsmål nr. 108.

Kulturministeren har besvaret spørgsmål nr. 112.

Spørgsmål 106:

»Vil ministeren som opfølgning på svaret på spørgsmål 105 bekræfte, at ministeren med de bemyndigelser, der gives med L 140, også vil kunne beslutte at nedsætte det beløb, der er det i finansloven fastsatte minimumsbeløb? «

Svar:

Ja, bemyndigelser, der gives med L 140, kan anvendes til at nedsætte det i finansloven fastsatte minimumsbeløb.

Spørgsmål 107:

»Vil ministeren oplyse, om sprogundervisning på integrationsområdet er omfattet af lovforslaget? «

Svar:

Integrationsområdet, herunder uddannelse i dansk som andetsprog (danskuddannelse), jf. lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., er ikke omfattet af det fremsatte lovforslag nr. L 140.

Spørgsmål 108:

»Vil ministeren som opfølgning på svar på spørgsmål 100 oversende udvalget de samme beregninger, men hvor der tages udgangspunkt i priserne og forældrebetalingen for en vuggestueplads? «

Svar:

Den månedlige egenbetaling til daginstitutionsbenyttelse for et typisk par på kontanthjælp med to børn, hvoraf den yngste går i vuggestue og den ældste i børnehave, udgør 2.073 kr. Tilsvarende udgør den månedlige egenbetaling til daginstitutionsbenyttelse 4.232 kr. for et typisk LO-par, funktionærpar og direktørpar med to børn i samme aldersgruppe som kontanthjælpsparret, jf. tabel 1.

Se tabel her: <https://www.ft.dk/samling/20191/lovforslag/L140/spm/108/svar/1643795/2165565.pdf>

Forskellen i familiernes egenbetaling skyldes, at kontanthjælpsparret får økonomisk fripladstilskud. Én måneds egenbetaling udgør mellem 0,4-0,7 pct. af familiernes årlige disponible indkomst.

Spørgsmål 109:

»Den forudsatte nødundervisning egner sig i mindre grad til erhvervsuddannelserne sammenlignet med gymnasiale uddannelser, som er mere praktisk orienterede. Mener ministeren, at der så vidt muligt, særligt på grundforløbet, bør gennemføres ekstra erstatningsundervisning

i form af f.eks. ekstra skoleuger på et senere tidspunkt i grundforløbet

for at sikre, at eleverne i tilstrækkeligt omfang har et læringsforløb, der er i overensstemmelse med uddannelsens læringskrav og formål, og er ministeren villig til at forlænge uddannelsesaftalen samt udskyde svendeprøven for erhvervsskoleelever? Hvis ikke bedes ministeren redegøre for hvorfor.«

Svar:

Det fremgår af bekendtgørelse om nødundervisning m.v. på børne- og undervisningsområdet, som ordførerne modtog i udkast den 15. marts 2020, at erhvervsskoler ligesom andre uddannelsesinstitutioner skal give nødundervisning. Det fremgår endvidere, at pligten til at give nødundervisning ikke omfatter praktisk orienterede undervisning i fag eller aktiviteter, hvor det vil være forbundet med uforholdsmæssige faglige, praktiske eller sikkerhedsmæssige vanskeligheder at gennemføre undervisningen. Disse aktiviteter skal udskydes til efter nødundervisningens ophør. Omvendt kan ikke-praktisk orienteret undervisning rykkes frem.

Når pligten til nødundervisning ophører, tilbyder institutionen og skolen dog i særlige tilfælde praktisk orienteret undervisning i fag eller aktiviteter, som ikke har kunnet gennemføres som nødundervisning. Det forudsætter dog, at eleven, kursisten eller deltageren ikke har afsluttet det pågældende undervisningsforløb.

Der er dermed fleksibilitet for erhvervsskolerne til at tilrettelægge undervisningen bedst muligt givet situationen.

For så vidt angår svendeprøven, så forventes der udstedt regler, som gennem øget fleksibilitet understøtter, at flest mulige svendeprøver kan afvikles på de planlagte tidspunkter. I det omfang dette ikke kan lade sig gøre, ser jeg meget gerne, at elev og arbejdsgiver forlænger uddannelsesaftalen, indtil prøven kan afvikles.

Spørgsmål 110:

»Vil ministeren bekræfte, at svar på spørgsmål 51 skal forstås således, at private dagtilbud ikke er forpligtede til at etablere nødpasning? «

Svar:

Private tilbud er forpligtet til at varetage nødpasning for egne børn, der er optaget i tilbuddet, hvis kommunen vurderer det nødvendigt.

Spørgsmål 111:

»Vil ministeren i forlængelse af svar på spørgsmål 46 bekræfte, at den eneste betingelse for udbetaling af driftstilskud til private dagtilbud alene er, at der er børn indskrevet i tilbuddet? «

Svar:

Ja, privatinstitutioner vil således modtage tilskud for de børn, der er indskrevet i tilbuddet, uanset lukning på grund af COVID-19.

Spørgsmål 112:

»Vil ministeren i forlængelse af det oversendte ændringsforslag om institutioner under folkeoplysningsloven og folkehøjskolerne redegøre for, hvilket kompensationsniveau skolerne og institutionerne vil modtage, herunder hvilken dato der fastsættes for at afgøre det antal elever, der medfører fortsat taxameterudbetaling? «

Svar:

Kulturministeren bemyndiges i L 140 Forslag til lov om midlertidige foranstaltninger på børne- og undervisningsområdet til forebyggelse og afhjælpning i forbindelse med covid-19 til at fravige folkeoplysningslovens regler om tilskud på lovens forskellige områder samt til at fravige lov om folkehøjskoler regler om tilskud til folkehøjskoler.

Jeg har vurderet, at hjemlerne er relevante for at sikre, at vi hurtigt kan lave foranstaltninger og evt. fravige folkeoplysningslovens og lov om folkehøjskoler regler om tilskud i lyset af covid-19 situationens konsekvenser for de folkeoplysende foreninger, folkehøjskoler mv. Det er vigtigt, at den frie folkeoplysende virksomhed, der bygger på demokrati, grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, fællesskab og de enkelte initiativtageres idégrundlag, Folkeuniversitetet, der udbreder kendskabet til forskningens metoder og resultater samt fremme af demokratiforståelse og aktivt medborgerskab samt folkehøjskolerne, hvis hovedsigte er livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse, ikke lider varig skade som følge af nedlukning i forbindelse med Covid 19.

Når vi har et overblik over, hvor store de konkrete udfordringer er for folkehøjskolerne, de folkeoplysende foreninger mv. og Folkeuniversitetet, kan vi mere præcist vurdere behovet for, hvordan det kan være relevant at udnytte hjemlen.

Hvis der er behov for at fravige reglerne om tilskud, vil det ske i form af en bekendtgørelse og efter inddragelse af de berørte parter og i samråd med Folketingets partier.